

"KOL - HLIYA"

Beit Midrash for Torah and prayer

BET MIDRASH BET - YOSEF

BET MIDRASH OR - LAYSIM

KOLL STUDENTS LIBRARY

TORAH LESSON CLASS

CHARITY AND CHARITY FOUNDATION

Kiryat Ya'arim Street 32, Givat Zeev

"קול אליה"

בית מדרש לתורה ותפילה

בית מדרש "בית - יוסף"

בית מדרש "אור - לישרים"

כולל אברכים אוצר הספרים

שיעורי תורה קרן צדקה וחסד

רחוב קרית יערים 32 גבעת זאב

גם לנשמה מגיע אוכל

הגות חידושי חידושים
נפש חולה
אהבתך
אמנה ואקולאליה
לפי סדר פרשת השבוע

פרשת פקודי שנת תשפ"ב

1. האם בבית המקדש היה שייך עין הרע? הוכח מפרשת השבוע!
2. האם יש ענין לכבד את הכהונים בהכנסת ספר תורה?
3. מדוע נחרב בית המקדש בשביל העוונות הרי בגדי הכהונה מכפרים על כל העבירות?
4. האם נכנס גשם ואבק דרך ענני הכבוד?
5. האם מלאכות שבת נלמדות גם מהמלאכות שנעשו בהכנת בגדי הכהונה?
6. האם יש מקומות שגדלים בקרקע, צמחים מזהב?
7. האם מותר לשנות מתפילין של רבינו תם ולהניחם בתפילין של רש"י או להיפך? הוכח מפרשת השבוע!
8. בעת שעסקו ישראל בבניית המשכן האם היו פטורים מקיום שאר מצוות?
9. איך היה מותר למשה רבינו לבנות את המשכן הרי תלמיד חכם אסור לעשות מלאכה ברבים?
10. האם מותר לחלק בית הכנסת גדול לשנים או שיש בזה איסור של מעלין בקודש ואין מורידין? הוכח מפרשת השבוע!
11. האם מותר להוריד פתילים מטלית גדול ולהעבירו לטלית קטן משום מעלין בקודש ואין מורידין?
12. מדוע נחרב בית המקדש בגלל עוונות עם ישראל והרי רבי סבירה ליה שיום כיפור מכפר אפילו לא עשה תשובה?
13. מדוע אין מניחים את הספר תורה בשכיבה כמו שהיו מונחים בלוחות?
14. כמה שעות הגיהינום בוער במשך השבוע?
15. האם כיוור של בית הכנסת נחשב חלק מכלי בית הכנסת?
16. איזה כלי מתוך כלי הקודש במשכן היה בתוך הבאר של מרים בעת המסעות של ישראל במדבר?
17. "משנכנס אדר מרבנים בשמחה" עד מתי מרבנים? עד פורים או כל החודש?
18. במה וכיצד מרבנים בשמחה משנכנס אדר?

עלון זה מוקדש לע"נ
מרת שרה בצון בת יפה ע"ה
ת.נ.צ.ב.ה

י"ל ע"י בית המדרש "בית יוסף" גבעת זאב
ניתן לקבל את העלון מידי שבוע בהודעה לוצאפ
052-8144488 יוסף ויצמן

האם בבית המקדש היה שייך עין הרע? הוכח מפרשת השבוע!

עין הרע שולט בו, ומפני שהיה מנין לכל דבר שבמשכן, שלט עין הרע בזה, וכן בית המקדש, כל דבר שהיה במקדש היה בו מנין כאשר נכתב בפירוש, וכל מקום שיש מנין עין הרע שולט בו.

אבל האור החיים חולק על כך: דהרי כתוב על מה שנאמר "אלה פקודי המשכן" וז"ל: על דרך אומרם ז"ל (ב"מ מ"ב א) אין ברכה שורה לא בדבר הספור ולא בדבר המנוי, וכאן אמר אלה פקודי פירוש לאלה יש מנין ואין הקפדה כי מנין זה אדרבא מניינו תביא הברכה כי כל פרט שירבה במספר תגדיל הזכות ותסובב הברכה למרבה, והטעם להיותו של המשכן.

* * * *

האם יש ענין לכבד את הכהנים בהכנסת ספר תורה?

מלכם, אבל עכשיו בעוונותינו אין לנו מלך ולא ארון לשאת בשום מקום. ומצוה זו מוטלת על שבט לוי ועל שאר ישראל שיסכימו על ידם. וזה שנהגו בגלויות היום להוציא ספר תורה לקראת מלכי האומות אין זה מכח חיוב מצוה זו כלל, ומן הדין כל בני ישראל רשאים לישא אותו, ורק בארון הברית המצווה היא שיישאו אותו שבט לוי או הכהנים. אלא שאם מדרך כבוד התורה יבחרו גם היום שיישאוהו מבני לוי, תבוא עליהם ברכה.

ובגליון מהרש"א (יו"ד סימן רפ"א) הביא דבריו, וכתב שאף לענין הנהגה טובה זו לשאת את הספר תורה ביד הלויים, הדבר תלוי במחלוקת הרמב"ם והרמב"ן, שלדעת הרמב"ם טוב שרק הכהנים יישאוהו, ולדעת הרמב"ן כוהנים ולויים שווים בזה.

ובשו"ת יהודה יעלה (יו"ד סימן רפ"ג) כתב כשהכניס ספר תורה הניח לבני הלויים והכהנים לישא הס"ת לבית הכנסת כמו שעשה דוד המלך ע"ה כן כשנשא הארון לבית המקדש, עד הגיעם סמוך לארון הקודש נטלתי והנחתיו לתוך ארון הקודש.

* * * *

מדוע נחרב בית המקדש בשביל העונות הרי בגדי הכהונה מכפרים על כל העבירות?

ע"א). עיין בערוך לנר על דברי הגמרא במסכת סנהדרין (דף ל"ז ע"ב) שסבירה ליה שאף על בעל העבירה ממש היה הבגדי כהונה מכפר, אם כן לכאורה הדרא קושיא לדוכתא. במרגלית הים בגמרא במסכת סנהדרין (דף ל"ז ע"ב) מתרץ: על פי מה שכתבו התוספות בגמרא במסכת סנהדרין (דף ל"ז ע"ב) שבגדי הכהונה היו מכפרים רק כאשר היו עושים תשובה, אבל בלא שעשו תשובה לא היה בכוחם של בגדי הכהונה לכפר, והרי קודם לחרבן הבית לא עשו תשובה, לכן נחרב הבית המקדש.

הגר"ח קנייבסקי שליט"א מתרץ: מה שהאפוד היה מכפר על עבודה זרה, זה רק דווקא מחשבת עבודה זרה, אבל על עבודה זרה בפועל אינו מכפר, ולפי זה אתי שפיר דלא כיפר האפוד על עוון זה.

ובספר מרפסין אגרי כתב: יש לומר שאם בגדי כונה לא היה מכפרים, לא היה נשאר כלום מכלל ישראל, לכן מהני הכפרה שכללה חמתו על עצים ואבנים.

עוד אפשר לומר: שיתכן שהאפוד היה מכפר על חטאייהם של יחידים שכשלו ועבדו עבודה זרה, אבל כשהציבור ברובו חטא בחטא זה האפוד לא מכפר, לפי זה אתי שפיר

"אלה פקודי המשכן משכן העדות" (לח כא).

נאמר במדרש בפרשתן למה אמר משכן שני פעמים, לפי שנתנבא משה רבינו ע"ה שיחרב בית ראשון ובית שני בעוונותיהן של ישראל.

ונתקשו המפרשים: מדוע רמז משה דבר זה דווקא כאן בזמן פקודי המשכן שעתיד בית המקדש להיחרב?

הגור אריה (בפרשה) מתרץ: דבר זה הוא מופלא בחכמה, וזה ידוע ממה שנשתברו הלוחות מפני שניתנו בפומבי ושלט בהם עין הרע כמו שכתוב המדרש תנחומא (בפרשת כי תשא לא) ומפני שכאן כתיב "אלה פקודי המשכן" שנמנו כל המשכן, ומפני כך שלט בהם עין הרע, שכל דבר שבמנין

"אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פקד על פי משה עבדת הלויים ביד איתמר בן אהרן הכהן" (לח כא).

כאשר עושים הכנסת ספר תורה האם יש ענין שהכהנים יישאו את ספר התורה, או שיכבדו כמה שיותר אנשים בנשיאת הספר תורה?

נחלקו הרמב"ם (עשה לד) והרמב"ן מי נושא את הארון בארץ ישראל, דעת הרמב"ם שאף על פי שהלויים נצטוו לשאת את הארון לא היה דבר זה אלא מחמת מיעוט מספר הכהנים בזמן ההוא, אך לדורות הכהנים הם החייבים במצווה זו והם יישאוהו. והרמב"ן (השגות לשורש השלישי אות ו) כתב שהכהנים והלויים כולם כשרים במשא שכולם נקראים לויים, וכמבואר בגמרא במסכת בכורות (דף ד ע"א) שבעשרים וארבעה מקומות נקראו הכהנים לויים.

והנה החינוך (מצוה שעט) נקט כדעת הרמב"ן שמצוות נשיאת הארון נוהגת לדורות בכל שבט לוי, וסיים שמצווה זו נוהגת בזמן שישראל על אדמתן, כי אז היו צריכים לשאת את ארון ברית ה' מפני מלחמה או כאשר יצווה

אומרת הגמרא במסכת זבחים (דף פ"ח ע"ב) שהאפוד מכפר על עוון עבודה זרה, כתונת על שפיכות דמים, מכנסיים על גילוי עריות.

יש להקשות: איך אמרין בגמרא במסכת יומא (דף ט ע"ב) שבית המקדש הראשון חרב בעוון "עבודה זרה" "גילוי עריות" "שפיכות דמים" הלא בגדי כהונה היה מכפרים עליהם?

השל"ה הקדוש מתרץ: שבגדי הכהונה היו מכפרים רק אלו שלא עשו את העבירות רק שיש להם חטא מחמת ערבות, על זה הגנו בגדי הכהונה שלא יענשו, אבל על האנשים החוטאים ממש לא היו מכפרים בגדי הכהונה, ויתכן שחורבן הבית אירע מחמת אותם רבים שעבדו עבודה זרה באותו זמן, וכן שאר עבירות, שעליהם לא כיפרו בגדי הכהונה.

ונראה לומר שזה יהיה רק לשיטת רש"י בגמרא במסכת זבחים (דף פ"ח ע"ב) דסבירא ליה שאינו מכפר על בעל העבירות ממש, אבל לפי שיטת התוספות בגמרא במסכת ערכין (דף ט"ז ע"א) וכן משמע מדברי התוספות במסכת סנהדרין (דף ל"ז ע"ב) וכן בגמרא במסכת כתובות (דף ל

דקודם חורבן הבית הראשון היה הרבה מבני ישראל דעבדו לעבודה זרה, ולכן לא היה בכוחו של האפוד לכפר. ועוד אפשר להסביר: על פי מה שמבואר בגמרא במסכת שבועות (דף ז' ע"ב) שהאפוד מכפר דווקא על אדם שעבר עבירה זו במזיד ללא התראה, וכן על שגגה שלא נודעה

* * * *

האם נכנס גשם ואבק דרך ענני הכבוד?

הכלים ממקום למקום, ואז היו צריכים לכסות את כלי הקודש מפני הגשם והאבק.

ועוד נראה ליישב: שהרי מובא בגמרא במסכת תענית (דף ט ע"א) שכשאהרן נפטר הסתלקו ענני הכבוד, ואפילו שאחר כך חזרו העננים בזכותו של משה, מכל מקום הם לא חזרו מיד, דהרי מובא בגמרא במסכת ראש השנה (דף ג ע"א) שהכנעני מלך ערד שמע שמת אהרן והסתלקו ענני כבוד וכסבור שניתנה רשות להילחם בישראל, ואם חזרו העננים מיד לא היה בא להילחם.

וא"כ יש לומר שבעת שאהרן הסתלק ולא היו ענני כבוד, היו צריכים כיסויים על המשכן ועל הכלים מפני הגשמים. ועוד נראה ליישב: על פי מה שכתב החת"ס בשו"ת חת"ס (או"ח סימן רח) לחלק בין עם ישראל לבין הלויים לגבי ברית מילה במשך ארבעים שנה במדבר, שהרי בגמרא במסכת יבמות (דף עב ע"א) מובא שישראל לא מלו במדבר במשך ארבעים שנה משום שלא נשבה רוח צפונית, שהיא רוח שגורמת למזג אויר נוח למילה, והסיבה שלא נשבה רוח צפונית כאשר בני ישראל היו במדבר יש אומרים משום שהם היו נזופים מחמת חטא העגל, וכן כתב רש"י שם, ואולם תוספות כתבו שהיו נזופים ממעשה מרגלים, ועיין בסדר הדורות (ב"א 20 תפ"ח) שמוכיח כמו פירוש התוספות מראיית הנגע של מרים שאין רואים ביום המעונן, וע"כ שהיה שמש, כי מעשה מרים היה לפני מעשה המרגלים, והיה רוח צפונית שפיזרה את העננים. ויש אומרים כדי שהרוח לא תפזר את ענני הכבוד, וכתב שם החת"ס ששני הפירושים נכונים, שכל זה היה רק לעם ישראל, אבל לשבט לוי שלא חטא בעגל, כן נשבה רוח צפונית, ונכנסה בין העננים, ולכן הם מלו את עצמם כל מי שנה, כמו שמובא במדרש רבה (שמות יט ה).

בזה השיב שם החת"ס למה שערער המשכיל א.ח. בספרו, שכיון שמצאנו שהלויים מלו את עצמם ולא קרה להם כלום, איך משה רבינו הניח את שאר עם ישראל ולא זרזם למול את עצמם, ולפי מה שכי' שם החת"ס מיושב שרק ללוויים נשבה רוח צפונית בתוך העננים.

* * * *

האם מלאכות שבת נלמדות גם מהמלאכות שנעשו בהכנת בגדי הכהונה?

שהיו מרדדים טסי זהב, ולא הוכיח מפרשתנו שכתוב מפורש שהיו מרדדים פחי זהב ועושים מהם חוטים לשזירת בגדי הכהונה, וכמו שכתב רש"י על פסוק זה.

ובספר מי טל כתב: דהנה ידוע שאת כל ל"ט אבות מלאכות שנלמדות מהמשכן, הכוונה שנלמדות מהמלאכות שהיו בהקמת המשכן ולא בעבודת הקרבנות, ואולם שיטת רב האי גאון שהובאה בהקדמה לאגלי טל שכן למדים מעבודת הקרבנות, שהוא מביא שכל המלאכות של זורה קוצר וכו' היה בעשיית לחם הפנים והמנחות.

ויש להסתפק מה הגדר של בגדי כהונה האם זה בגדר מלאכת הקמת המשכן, או בגדר של קרבנות?

ומצאתי בפירוש קדמון ממצרים על הרמב"ם (הובא ברמב"ם זמנים שבהוצאת פרנקל פ"ז מהלכות שבת)

"ומן התכלת והארגמן ותולעת השני עשו בגדי שרד לשרת בקודש ויעשו את בגדי הקודש אשר לאהרון כאשר ציווה ה' את משה" (לט א)

וכתב האבן עזרא שבגדי השרד הם הנזכרים בפרשת במדבר שכיסו את כלי הקודש בעת שנסעו, כי ה' ציווה שיכסו את הארון

בפרוכת בעבור כבודו, ועל הפרוכת כיסוי עור תחש, ועל זה כיסוי בגד תכלת, ועל דרך הסברה כי התכלת בעבור כבוד הארון אם היה האוויר זך, ואם ירד גשם יסירוהו ויעמוד עליו כיסוי תחש. וכן בפרשת במדבר (ד ו) כותב האבן עזרא שכל הכלים בעת המסעות שמו עליהם עורות תחשים מפני הגשם והאבק, וכן כתב שם הרמב"ן.

מקום נוסף מביא האבן עזרא את ענין הגשם במשכן, לעיל (כו יד) על הפסוק: "ועשית מכסה לאוהל עורות אילים מאדמים ומכסה עורות תחשים מלמעלה" כתב, שהיו צריכים להניח מכסה על מכסה, בעבור הגשם.

וצריך ביאור בדבריו שהרי כידוע בעת שהיו ישראל במדבר היו מוקפים בענני כבוד הן בנסיעתם והן בחנייתם, ולא נכנס גשם או אבק דרך העננים, כמו שמובא בתרגום על שיר השירים (ב ו) "יחד מן עלויהון בגין דלא ישלוט בהון שרבא ושמשא ואוף לא מטרא וברדא". ואם כן קשה מדוע היה צריך כיסויים על המשכן מחמת הגשמים, וכן בעת המסע להגן על כלי הקודש, הרי הגשם לא נכנס דרך העננים.

הגרא"ל שטיימן זצוק"ל בספרו אילת השחר (עה"ת שמות כו יג) כתב: שאמנם במדבר לא היה גשם, אבל כשהמשכן היה בשילה השתמשו ביריעות האלו, כמו שכתב הרמב"ם בהלכות בית הבחירה (פרק א הלכה ב) ושם בוודאי ירדו גשמים, ע"כ.

ואולם בזה מיושב רק פריסת היריעות על המשכן, אבל עוד צריך ביאור פריסת היריעות על כלי הקודש בעת המסע.

ועל דרך מה שכתב באילת השחר, נראה ליישב שכשנכנסו לארץ כבר לא היו ענני הכבוד, והיו צריכים להעביר את

"וירקעו את פחי הזהב וקצץ פתילים לעשות בתוך התכלת ובתוך הארגמן ובתוך תולעת השני ובתוך השש מעשה חשב" (לט ג)

וכתב רש"י שהתורה מלמדת אותנו איך היו מכינים את חוטי הזהב, שהיו מרדדים את הטסים של זהב בצורה דקה מאוד, ואחר כך היו קוצצים מהן פתילים דקים לאורך הטס כדי לעשות מהם חוטים.

והנה בגמרא במסכת שבת (דף קג ע"א) מובא מאמר של אביי ורבא שמלאכת מכה בפטיש הייתה במשכן, שכן מרדדי טסי משכן היו מכין שלש פעמים על הטס ופעם אחת על הסדן כדי להחליק את הקורנס, וכתב שם רש"י שהיו עושים כן לציפוי הקרשים. ולכאורה קשה מדוע רש"י היה צריך להוכיח מהקרשים שלא כתוב כן מפורש בתורה

שנוקט שכל י"ג המלאכות שקשורות לצמר זה היה במשכן בבגדי הכהונה, ואולם רש"י על המשנה של אבות מלאכות בגמרא במסכת שבת (דף עג) כותב שמלאכות אלו היו בעשיה של יריעות המשכן, וממילא אפשר ליישב שרש"י

* * * *

האם יש מקומות שגדלים בקרקע, צמחים מזהב?

לשיטתו שסובר שמלאכות שבת נלמדות רק ממלאכות שהיו בהקמת המשכן עצמו, ולכן הביא את הדוגמא של מרדכי טסי משכן עבור ציפוי הקרשים, ולא את הדוגמא של טסי הזהב עבור בגדי הכהונה.

דבר נפלא נמצא בספר "משנה לחם" לרבי יעקב עמדן זצ"ל על דברי המשנה במסכת סוכה (פ"א מ"ה) שכתב: נמצא לפעמים בזמן ובמקום ידוע בדי זהב צומחים מן הקרקע, וגדלים בזקיפה, כאשר הגידו רבים משרי מדינות הגר שראו זה בעיניהם באיפרכיא ראר"א, ומפורסם הדבר באותו מחוז, וכן סיפרו לי מאנשי אמת מפולין שנמצא פעם בין התבואה גדלה שיבולת מזהב, וקנה אותו יהודי מכפרי בדמים מועטים והרוויח הרבה, מיהא דבר זה אינו שכיח".

* * * *

האם מותר לשנות מתפילין של רבינו תם ולהניחם בתפילין של רש"י או להיפך? הוכח מפרשת השבוע!

יותר מזה, ואמנם כשנשאלתי בזה, הורתי להיתר, ובאותו לילה ראיתי בחלומי שלא הורתי יפה, וחזרתי ועיינתי בדבר וראיתי שיש בזה זלזול בכל גאוני עולם בעלי סברה זאת, ולכן אני גוזר ואומר שאסור לעשות כן מן הדין מן הטעם שכתבתי.

ובשו"ת דרכי נועם (או"ח סימן ב) הביא את דבריו וכתב דלסברא זו אין לשנות תפילין של ר"ת לרש"י, ולא של רש"י לר"ת.

וכן כתב בשו"ת אבני צדק (או"ח סימן ד) שאסור לשנות הבתים של התפילין דרש"י לתפילין דר"ת. ובשו"ת רבי עקיבא איגר (מהדורה תניינא סימן ח) מסתפק לגבי תפילין שהיו מסודרים לפי שיטת רבינו תם, האם יהיה מותר להחליפם כשיטת רש"י או לא. וכתב שאי אפשר להחליף את התפילין ולסדר אותם כמו שיטת רש"י, מאחר ואנו מסופקים כמו מי נפסקה ההלכה האם כשיטת רש"י או כשיטת ר"ת, ודילמא שיטת ר"ת היא העיקרית, ואם התפילין יהיו מסודרים כפי שיטת רש"י, זה לא חשיב תפילין אלא הוי כקמיע בעלמא, ואם כן במה שמחליף אותם ומסדרם כמו שיטת רש"י הוי הורדה מקדושת תפילין. ומכל מקום יש לומר כיון שרוב העולם נוהגים כרש"י ורובם אין מניחים תפילין דר"ת, ואין חוששים לספק דאורייתא, משמע דאלו נוהגים להניח תפילין של רבינו תם גם יהא להם איסור להוריד ולשנות.

* * * *

בעת שעסקו ישראל בבניית המשכן האם היו פטורים מקיום שאר מצוות?

שלולי המיעוט, הייתי אומר שכיון שעסקו במצוות עשיית המשכן יהא פטור ממצוות שבת, לכך כתיב "אך את שבתותי תשמרו", ובא לומר ששאר מצוות מבטלות בשעת עשיית מצוות הקמת המשכן, משום העוסק במצווה פטור מן המצווה, לבד מן השבת, ע"כ. ויש לדון בדבריו:

א. האם בעוסק במצוות עשה פטור ממצוות לא תעשה, כהכא שעוסק בעשה של עשיית המשכן ולולא הפסוק היה פטור ממצוות לא תעשה של מלאכה בשבת.

ב. האם העוסק בהכשר מצווה פטור מן המצווה, שהרי בבניית המקדש דנים האחרונים אם הבניין הוא המצווה

"וירקעו את פחי הזהב וקצץ פתילים לעשות בתוך התכלת ובתוך הארגמן ובתוך תולעת השני ובתוך השש מעשה חשב" (לט ג).

וכתב רש"י במקום: כאן הוא מלמדך היאך היו טווים את הזהב עם החוטים, מרדדים טסים דקים וקוצצים מהן פתילים לאורך הטס, לעשות אותן פתילים מעורבים עם כל מין ומין בחשך ואפוד, שנאמר בהן זהב חוט אחד של זהב עם שש חוטים של תכלת, וכן עם כל מין ומין שכל המינים חוטן כפול ששה והזהב חוט ז' עם כל אחד ואחד.

"ויקם משה את המשכן" (מ יח).

הגמרא במסכת מנחות (דף צ"ט ע"א) לומדת מכאן שאין מורידין בקדושה, מכיוון שלא סייעו אחיו הכוהנים למשה רבנו בהקמת המשכן. (ועיין בדברי רש"י שם לפי חד פירושא.) אבל בתוספתא ילפינן מכאן: דמעלין בקודש ואין מורידין, מכיוון שבצלאל עשה את המשכן, ומשה הקים, חזינן דמעלין בקודש ואין מורידין.

יש לחקור האם מותר לשנות מתפילין של רבינו תם דהיינו הבתים או הרצועות ולעשותם תפילין של רש"י או להיפך או דילמא אסור.

הנה רבנו יוסף חיים בספרו עוד יוסף חי (פרשת וירא אות ח) כתב: שאף על פי שאסור לשנות הרצועות והבתים של התפילין דרבנו תם לעשותם לתפילין דרש"י, משום שמעלין בקודש ואין מורידין, וקדושת תפילין דר"ת גבוהה משל תפילין דרש"י, מכל מקום מותר לשנות הבתים והרצועות של התפילין דרש"י לעשותם תפילין של ר"ת, מכיוון שלפי דברי רבינו האר"י שתי הסברות של רש"י ור"ת אמת הן, וקדושת התפילין של ר"ת גבוהה יותר, ואם כן אין בזה חשש כלל.

אבל בשו"ת הרדב"ז (ח"ה סימן שני אלפים ורפו) כתב: שאדם המשנה תפילין של ר"ת כדי לעשותם של רש"י, אף שאין בזה פיסול, מכל מקום יש איסור בדבר שהוא מזלזל בכבודם של בעלי סברה זו, שהרי לדעתם התפילין כשרים והוא פוסלם ומורידם מקדושתם, ואין לך איסור חמור

"ותכל כל עבודת משכן אהל מועד ויעשו בני ישראל ככל אשר ציווה ה' את משה כן עשו" (לט לב)

ר' שלמה קלוגר זצ"ל בספרו אמרי שפר (עה"ת) מפרש פסוק זה על פי הדין של "עוסק במצווה פטור מן המצווה". וכתב שבעת שעסקו בבניין המשכן היו פטורים ממצוות, מטעם שהיו עוסקים במצווה, וזה שנאמר "ותכל וכו' ויעשו בני ישראל ככל אשר צווה", שלאחר שסיימו את עבודת המשכן, חזרו לעשות את כל המצוות. וממשיך שם שרואים כן מהציווי המיוחד של שמירת שבת בתוך מלאכת המשכן, שהרי לעיל (לא יג) כתיב: "אך את שבתותי תשמרו", וכתב רש"י אף על פי שתהיו רדופין וזריזים בזריזות המלאכה שבת אל תדחה מפניה כל אכין ורקין מיעוטיך למעט שבת ממלאכת המשכן. זאת אומרת

בעצמה או רק הכשר מצוה ועיין בספר המפתח רמב"ם
פרנקל ריש הלכות בית הבחירה.

* * * *

איך היה מותר למשה רבינו לבנות את המשכן הרי תלמיד חכם אסור לעשות מלאכה ברבים?

דכל מלאכת מצוה מותר לעשותו, וצריך עיון למה לא
הזכירו זאת הפוסקים.

וכן כתב בשערי תשובה (סימן תרכ"ה) בשם ספר באר יעקב
(ח"מ סימן ח) דאף על גב דקימ"ל כיון שנתמנה פרנס על
הצבור אסור לעשות מלאכה בפני שלושה, מכל מקום לגבי
סוכה שרי.

וכן בשו"ת חוות יאיר (סימן ר"ה) נשאל לגבי צורבא
מדרבנן שהוא חריף ובקי ומתמיד ויודע נגן בכמה מיני כלי
זמר, ושאל האם הרשות בידו לנגן בכינור לפני חתן וכלה
הן בהליכתן לחופה או במשתה של מצוה חתונה? או נימא
דאסור לו לבנות עצמו מפני כבוד תורתו? ומסיק שכאשר
זה לצורך מצוה אין בזה שום איסור, והביא ראיה מהא
דאמרינן בגמרא במסכת כתובות (דף י"ז ע"א) דכמה
אמוראים עשו פעולות משונות כדי לשמח חתן חזינן
דמותר.

ובזה מתרצים קושיית האחרונים: על מה דאיתא בגמרא
במסכת מגילה (דף ה' ע"ב) דרבי נטע נטיעה בפורים,
דלכאורה צריך להבין איך היה מותר לרבי לנטוע נטיעות
הרי פרנס על הצבור אסור לעשות מלאכה ברבים? אלא
כיון שרצה להראות הלכה ברבים שמותר לעשות מלאכה
בפורים היה מותר דהויה לצורך מצוה.

* * * *

האם מותר לחלק בית הכנסת גדול לשנים או שיש בזה איסור של מעלין בקודש ואין מורידין? הוכח מפרשת השבוע!

ומוכח דבלאו הכי אסור, משום שמוריד מקדושה של ברוב
עם.

והגאון רבי מאיר אריק זצ"ל בספרו שו"ת אמרי יושר
(ח"א סימן קמ"א) נשאל בדומה לכך וז"ל: על דרך שאלתו
שזקנו היה מתפלל בביה"מ של קדוש ה' מהרי"א זצ"ל
והוא רחב ידיים וקשה להתפלל שם בחורף מפני הצינה,
וחפץ לחלקו באמצע על ידי מחיצה בלעכ"י (אלומיניום)
אשר יתגלגלו למעלה וירדו למטה ובזמן החורף יורידו
אותם למטה ויהא נחלק לשנים וחלק אחד יוכלו לחמם
ויתפללו שמה והשני תעמוד פנויה ובקיץ יגלגלו אותם
למעלה ודרש חוות דעת ממני? ומסיק: דכיון דהויה מחיצה
לזמן ליכא איסור הורדה מקדושה, אבל בכותל באמת
קבוע אסור שממעט מקדושה, אם כן לפי דבריו אם יחלק
בקיר שיכולים לפרקו בצורה קלה ליכא איסור בזה.

* * * *

האם מותר להוריד פתילים מטלית גדול ולהעבירו לטלית קטן משום מעלין בקודש ואין מורידין?

כמבואר בגמרא במסכת מגילה (דף כ"ו ע"ב) תשמישי
מצוה נזרקין כגון סוכה לולב וציצית, אם כן לא שייך ביה
מעלין בקודש ואין מורידין, אם כן אין איסור לעשות
מטלית גדול טלית קטן.

ובספר טל תורה בגמרא במסכת שבת (דף כ"א) הקשה על
דברי המדרכי מגמרא מפורשת דאמרינן אף בתשמישי
מצוה מעלין בקודש ואין מורידין, מהא דאמרינן בגמרא
במסכת שבת (דף כ"א ע"ב) גבי נר חנוכה שלפי בית הלל
ביום אחד מדליק אחד, מכאן ואילך מוסיף והולך משום
דמעלין בקודש ואין מורידין, חזינן דאף בדבר שאין בו
קדושה אמרינן מעלין בקודש ואין מורידין, דהא נר חנוכה
אין בו קדושה כמו דפריך בגמרא במסכת שבת (דף כ"ב

וויקם משה את המשכן" (מי"ח).

יש להקשות: איך היה מותר למשה רבינו לעשות מלאכה
ברבים, הרי כתב מרן בשולחן ערוך (ח"מ סימן ח) כיון
שנתמנה אדם פרנס על הצבור אסור לעשות מלאכה בפני
שלושה אנשים, אם כן איך הקים משה את המשכן ברבים?
בפנים יפות (בפרשת נשא) מתרץ: שמכיוון שכאן היה
למשה רבנו ציווי מיוחד, לכן היה מותר וחייב לבנות עצמו,
דאם לא כך יהיה קשה איך ביזו עצמם הכוהנים בשחיטת
הקרבת ובוריקת הדם, אלא ע"כ שאני היכא שיש ציווי
מיוחד.

ועוד אפשר לומר שכל מה שאסור לעשות מלאכה הני מילי
מלאכת רשות, אבל מלאכת מצוה מותר לעשות ברבים,
כמו שמשמע בגמרא במסכת קידושין (דף ע"א) אשכחה
רב יהודה לרב נחמן דקעביד מעקה, אמר ליה: לא סבר לה
מר להא דאמר רב הונא בר אידי אמר שמואל כיון שנתמנה
אדם פרנס על הצבור אסור בעשיית מלאכה בפני שלשה.
אמר ליה: פורתא דגונדריתא הוא דקא עבידנא, וכתב
בספר המקנה (שם) משמע שהשיבו כיון שאין זה אלא בנין
של מצות מעקה אין זה משום מלאכה בפני רבים, וכהאי
גוונה מצינו גם במשה רבינו ע"ה (בסוף פרשת בשלח) "ויבן
משה מזבחי", וכן בסוף פרשת משפטים: "ויבן מזבחי". וכן
מצינו בהקמת המשכן "ויקם משה את המשכן". משמע

יש לחקור בית הכנסת גדול שיכולים להיכנס שם מאה
אנשים. האם מותר לחלק אותו לשנים על ידי שיבנו
מחיצת גבס או קיר בלוקים, או דילמא שיהיה אסור
מכיוון שמוריד אותו מקדושתו, מכיוון שעד עכשיו
התפילה בבית הכנסת הייתה ברוב עם הדרת מלך של מאה
אנשים ועכשיו יהיה רק חמישים בכל אחת?

הנה בדעת תורה (או"ח סימן קנ"ד) כתב וז"ל: נשאלתי אם
מותר לבנות כותל באמצע בית הכנסת ובית המדרש לחלקו
לשני חדרים שיתמעט על ידי זה בכל חדר הרבוי עם?
ומסיק: דיש ראיה מדברי הגמרא במסכת מגילה (דף כ"ז
ע"ב) דלפי רבנן דר"מ דסוברין מוכרים בית הכנסת של
רבים ליחיד, לא הויה הורדה מקדושה, משום דעל ידי
המעוט מעלין בקדושה מעולה כמו שכתב רש"י שם,

יש לחקור האם מותר להוריד ציצית מטלית גדול כדי
להניחו לטלית קטן, וכן האם מותר לעשות מטלית גדול
שבלה טלית קטן או דילמא יש בזה חשש של מעלין בקודש
ואין מורידין.

הנה המדרכי במסכת בבא בתרא כתב: על הא דאמרינן
בגמרא במסכת ערכין (דף ו' ע"א) ישראל שהתנדב מנורה
לבית הכנסת ולא נשתקע שם בעלים ממנה אסור לשנותה
לדבר הרשות, אבל לדבר מצוה שרי, ומחדש המדרכי
דמותר לשנוה אפילו לדבר מצוה דפתחיתא מיניה דדווקא
לגבי תשמישי קדושה אמרינן מעלין בקודש ואין מורידין,
מה שאין כן לתשמישי מצוה, ליכא איסור להוריד אפילו
לקדושה יותר פחותה, אם כן ציצית דהויה תשמישי מצוה

ע"א) וכי נר חנוכה קדושה יש בה, ובשו"ת אור המאיר להגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל (סימן ז') פלפל עם הטל תורה בענין זה. ולכאורה נראה לתרץ על פי מה שכתב בשו"ת בנין שלמה (הוספות סימן י"א) שהקשה על הנוסח שאנו אומרים: "הנרות הללו קודש הם", והרי נר חנוכה אין בהם קדושה? ותירץ על פי מה שכתב הרי"ה דמ"ד דסבירא להו דנר חנוכה אסור להשתמש לאורה דהויה דומיה דנר חנוכה שהיה אסור להשתמש, אם כן יש בזה קדושה דומיה דמקדש, אם כן הוא הדין לגבי הלכה של מעלין בקודש ואין מורדין יש נמי איסור בזה כיון דבעינן שיהא דומיה דמקדש. הנה מרן הבית יוסף (יו"ד סימן רנ"ט) הביא את המרדכי להלכה וברמ"א שם כתב דיש חולקים בזה, אבל בש"ך כתב דהלכה כמו המרדכי, אם כן בתשמישי מצוה אין שום

איסור להוריד, אם כן בוודאי דמותר לעשות מטלית גדול טלית קטן, וכן כתב בארצות החיים. והגאון מהר"ח פלאגיי זיע"א בספרו שו"ת לב חיים (ח"א סימן צ"ב) חקר האם מותר לעשות טלית קטן מטלית גדול, וכן אם מותר להוריד הציצית? ומסיק: דעל פי הלכה מותר לעשות דאין לזה שום מעלה יותר אבל על דרך הסוד מצינו להרבה מקובלים דמעלות רבות יש לטלית גדול מטלית קטן, אם כן יש לזהר שלא להוריד אותו מקדושתו דמעלין בקודש ואין מורדין. ובשו"ת לבושי מרדכי (מהדורה תנינא סימן י"א) כתב דליכא איסור לעשות מטלית גדול טלית קטן. ולענין הלכה: המשנה ברורה פוסק (או"ח סימן ט"ו) דמותר להוריד ציצית מטלית גדול להכניסו לטלית קטן, וכן פסק מרן הגאון רבנו עובדיה יוסף זיע"א בספרו שו"ת יביע אומר (חלק ב' סימן א').

* * * *

מדוע נחרב בית המקדש בגלל עוונות עם ישראל והרי רבי סבירה ליה שיום כיפור מכפר אפילו לא עשה תשובה?

הנה בתוספת הרא"ש בגמרא במסכת יומא (דף פ"ה ע"ב) וכן בתוספת ישנים בגמרא במסכת יומא (דף פ"ה ע"ב) כתבו שלפי דברי רבי נמי צריך תשובה לכפרה גמורה אף על גב דמהני יום הכפורים למעט מכרת, מכל מקום כפרה גמורה בלא תשובה ליכא, דאם לא כן למה חרב הבית בשביל עונותינו כיון שיום הכפורים מכפר. החתם סופר בספרו תורת משה (בראשית י"ח ב' ד"ה והנה) תמה על דבריהם: וז"ל ותמוהים דבריהם דהלא בבית ראשון חטאו הרבה גם בשפיכת דמים, ובפרט בבית שני שנחרב בעוון שנאת חנם, ובעבירות שבין אדם לחברו אין יום הכיפור מכפר. ועוד יש להקשות: דילמא חטאו באמרם שיום הכפורים מכפר, ובהא אפילו רבי מודה שאין יום הכיפור מכפר כדאיתא להדיה בגמרא במסכת יומא (דף פ"ז ע"א) אפילו תימא רבי אגב שאני דהיינו אם חוטא וסומך שיום הכיפור מכפר אז אינו מכפר אפילו לרבי, עיי"ש מה שתירץ.

ובמהרי"א (פרשת האזינו בעמוד צ"ו ע"ב) תירץ קושיא זו בשני אופנים: א. הרי נאמר בגמרא (שם) רבי אומר על כל עבירות שבתורה, בין עשה תשובה בין לא עשה תשובה, יום הכפורים מכפר, חוץ מפורק עול ומגלה פנים בתורה ומפר ברית בשר, שאם עשה תשובה יום הכפורים מכפר, ואם לא עשה תשובה אין יום הכפורים מכפר, לפי זה אתי שפיר, דהני ג' עבירות היו בזמן החורבן, "פורק עול" מבואר בכתובים הרבה שעיקר סיבת החורבן היה בעי"ז, ומפר ברית מילה כמו שמבואר בגמרא במסכת מנחות (דף נ"ג) מדברי הפסוק: "ובשר קדש יעברו" (ירמיה י"א ט"ו) ומגלה פנים בתורה כגון מנשה, ואיתא במדרש, וכן בגמרא במסכת סנהדרין (דף ק"ד) איכה שעברו על ה' חמשה חומשי תורה ועל הל"ו כריתות כמניין איכה. ב. על פי מה שכתב הרמב"ם בהלכות שגגות (פרק ג') וכן מובא בדברי הבית יוסף (או"ח סימן תר"ו) המבעט ביום כיפור שמחשב בלבו שאינו מכפר אינו מכפר, אם כן בזמן החורבן הרשיעו גם בזה שבעטו ביום כיפור, לכן לא כיפר.

* * * *

מדוע אין מניחים את הספר תורה בשכיבה כמו שהיו מונחים בלוחות?

הרי"ה והר"ת למה אין משכיבים הספר תורה בארון כמו הלוחות, ויפה שאלת. ור"ת פירש בתשובה שכך הוא יותר טוב מטעם זה, ואלו נזכרתי כשעשיתי הארון הרחבתי.

ב"ד
בית הכנסת "קול - אליה"
רחוב קרית יערים 32 גבעת זאב

באחד באדר משמיעים על השקלים

ביחד גדלנו והגענו אל מקום חדש לתפילה ולימוד.
ביחד זכינו למקום בו מתקיימים תפילות שיעורי תורה וסדרי לימוד תמידים כסדרם.

אנו פונים אליכם לפתוח את הלב ואת הכיס
בואו ותהיו שותפים איתנו בסך של 100 ש"ח לחודש
כדי שנוכל להתחיל לשפץ ולרהט את בית המדרש
ועזרת הנשים והמשך הגדלת והאדרת הפעילות.
הכתובת שלך להעברת לתרומות:
קול אליה גבעת זאב

בנק 17 מרכנתיל סניף 621 מספר חשבון: 89099
ניתן לתרום גם בביטל למספר: 052-8144488

לפרטים נוספים
הרב יוסף ויצמן
052-8144488

ניתן לתרום מכספי מעשר לכתחילה

איתא בגמרא במסכת יומא (דף ט' ע"ב) שבית המקדש הראשון חרב בעוון עבודה זרה, גילוי עריות, שפיכות דמים, ובית המקדש השני חרב בעוון שנאת חנם. יש להקשות: לפי שיטת רבי דסבירא ליה בגמרא במסכת יומא (דף פ"ה ע"ב) דיום הכיפור מכפר בין עשה תשובה ובין לא עשה תשובה, למה נחרב בית המקדש הרי יום הכיפור כיפר על כל העוונות.

"ויקח ויתן את העדות אל הארון" (מ.כ). הנה בשו"ת רדב"ז חלק ג' סימן תק"ל הקשה וז"ל: שאלת למה נהגו להעמיד הספר מעומד, והלא מושבב הוא יותר טוב שכן היו הלוחות בארון. תשובה: שאלה זו נשאלה לפני

ארעא שיהיו הלוחות מושכבות וס"ת בצדס עומד וגבו מהם.

ועוד אפשר לומר: לא היה עומד לקרות בו תמיד אלא פרשת הקהל וכהן גדול ביה"כ והוא הנקרא ספר עזרה לפי שקורין בו בעזרה וכן כתב רש"י ז"ל והתוספות חולקים שהרי הקשו עלה דהא דאמרין בגמרא במסכת בבא בתרא שלא יהא ספר תורה יוצא ונכנס בדוחק. וא"ת והלא לא היו מוציאים אותו מן הארון דהא אסור להיכנס בבית קדש הקדשים וביה"כ לא אשכחן בסדר יומא שמוציאו? וי"ל דלצורך כדי לתקן שרי, מ"מ לאו לקריאה תדירה קאי מה שאין כן בספרים שלנו.

ועוד מכיוון שהאדם מתפלל ופניו לנגד ההיכל צריך שיהיה ס"ת מעומד כדי שיהיה פניו כנגד ס"ת. וכן בהגהות מיימוניות בהלכות תפילין ומזוזה וספר תורה (פרק י' הלכה י) כתב וז"ל: ושאלתם למה אין משכיבים ספר תורה בארון כמו לוחות יפה שאלת ור"ת כתב בתשובות שכן היה יותר טוב מטעם זה ועוד כתב אלו נזכרתי כשעשיתי ארון הרחבתי.

* * * *

כמה שעות הגיהינום בוער במשך השבוע?

51 שעות, משום שבששה ימים שובת 27 שעות (5.4*6) ובשבת עוד 24 שעות, נמצא שהגיהינום בוער בשבוע רק 117 שעות.

ובספר תהלים עם פירוש כרם חמד (מזמור צא) מביא את דברי ה"מגלה עמוקות" הנ"ל וכתב: שלכן "כל האומר שיר השירים ניצול מדינה של גיהינום", משום שבשיר השירים יש 117 פסוקים.

ובספר רחמי האב כתב: יש לרמז בזה וליתן טעם מה ששיר השירים קי"ז פסוקים, דשיר השירים הוא אהבת ה' ודביקות כנסת ישראל עם הקב"ה, ואמר ישקני מנשיקות פיהו, וכל דיבור ודיבור נאמר בפה ולב שווין ומספר "פה לב" בגימטרייה קי"ז.

* * * *

האם כיור של בית הכנסת נחשב חלק מכלי בית הכנסת?

וכן כתב בספר בכור שור ובחזקוני (שם): לפי שאינו אלא להכשר מצוה, לא כתב מצוות עשייתו עם שאר הכלים. ומעתה י"ל דהא דלהרמב"ן אין איסור לשנות את מקום הכיור, הוא משום שאין לכיור מקום מצד עצמו אלא כל מקומו נקבע כיון דשם נעשית קידוש ידיים ורגלים, דאין אפי' מצוה לקדש מהכיור, וכל עשיית הכיור היא שיהיה מוכן לרחיצה ממנו, ולפיכך אין לו קביעות מקום מצד עצמו.

דבר דומה מצאנו בכיור של בית הכנסת, שמובא בשו"ת אבני נזר (או"ח סימן לד אות כד) נידון לגבי עשיית חור בקיר של בית הכנסת מעבר לעבר, בשביל כיור, וכתב: נראה לפי עני"ד לאסור, ואף לפי המתירים לעשות חור לתחוב בו שטענדי"ר (סטנדר), זה רק בכלי בית הכנסת שהרי הם כבית הכנסת, אך כיור שנעשה רק כדי לרחוץ בו, אינו נצרך לעשות בבית הכנסת דווקא, ואין זה בכלל כלי בית הכנסת. ועיין בפסקי תשובות (סימן קנ"ב סק"ג)

* * * *

איזה כלי מתוך כלי הקודש במשכן היה בתוך הבאר של מרים בעת המסעות של ישראל במדבר?

יש כלל שכל דבר הראוי להינתן בכלי שרת כחלק מעבודת המקדש, מתקדש בדרגת קדושה גבוהה יותר כאשר הוא אכן ניתן בכלי שרת, ואז חלות עליו חומרות מסוימות

הרדב"ז תמה על רבינו תם: אני רואה בכל גלילות ישראל ממזרח שמש עד מבואו נהגו להעמידו עומד ומנהג אבותינו תורה היא? לפיכך נראה לי: דבשלמא לוחות לאו לקריאה קיימי, ולפיכך מושכבות בארון, אבל ספר תורה לקריאה עומד ומשום הכי בעינן שיהיה מונח מוכן לקרות בו. ועוד: בשלמא לוחות מנח להו כי ארחייהו ארחבן ולא אחודן אבל ספר תורה עגול הוא וזה דרך הנחתו. ועוד: לוחות כל היכי דמנח להו נקרא שפיר דמכל עבריהם היו נקראים, אבל ספר תורה אין נקרא אלא מלפניו צריך שיניחנו פניו כנגד פניו. ועוד: דר"ת אזיל לה לשיטתה דאמר נמי במזוזה מושכבת כספר תורה ולוחות, והרמב"ם ז"ל ורוב מפרשים חלוקים עליו, וכי היכי דפליגי עליה במזוזה פליגי עליה בהנחת ס"ת דלא שייך למימר בה פסול.

והקשה על כך הרדב"ז: והרי ספר תורה שבארון נמי מושכב היה, אם כן מדוע היום שלא יעשו כמו שהיה בארון? ואפשר לומר: דלא הוה אפשר אלא מושכב דאף על גב דארון רומו כרחבו והיה יכול להניחו מעומד לאו אורח

"וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אותה כאשר צוה ה' כן עשו ויברך אותם משה" (לט מג)

וברש"י כתב: "ויברך אותם משה" - אמר להם: יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם ויהי נועם ה' אלוהינו עלינו וגו', והוא אחד מ"א מזמורים שבתפלה למשה.

מבואר מרש"י שאמר משה רבינו את הפסוק "ויהי נועם" (תהלים צ יז) והמשיך לומר את מזמור "יושב בסתר" (תהלים צא).

והנה כתוב בזוהר הקדוש (פרשת נח ח"א טב) שכל יום שובת הגיהינום באותו הזמן שישראל מתפללים שלש תפילות, וכתוב שם שכל תפילה היא שעה וחצי נמצא שכל יום שובת הגיהינום ארבע וחצי שעות, ובמגלה עמוקות (ואתחנן אופן קכז) עושה חשבון שבשבוע שובת הגיהינום

"וישם את הכיור בין אהל מועד ובין המזבח ויתן שמה מים לרחצה" (מ ל).

הרמב"ן בהשגותיו על ספר המצוות להרמב"ם (במצוות לא תעשה מצוה ג) כתב: שנמנענו שלא לשנות סדר הנחת הכלים במקדש כשולחן והמנורה והמזבחות, והוא אומר ויתעלה: "ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו" (שמות כג יג), ובא הפירוש המקובל שהיא אזהרה למה שציווה בעניין סידור המקדש.

ובספר משנת חיים (סימן צח עמוד שכג) העיר מדוע הרמב"ן השמיט את הכיור, והרי גם לכיור היה מקום קבוע בין המזבח לאהל מועד?

וכתב שהרמב"ן לשיטתו (לעיל ל יט) שכתב שרק הרחיצה בכיור היא המצווה, אבל הכיור ציווה בו להזמנה, ואיננו מעכב, ולא מצוה, כי הנה ביום הכפורים כהן גדול מקדש ידיו ורגליו מקיתון של זהב.

"וישם את הכיור בין אהל מועד ובין המזבח ויתן שמה מים לרחצה" (מ ל).

הנובעות מתוך קדושה זו, אחת מחומרות אלו היא "פסול לינה", דהיינו הוא נפסל כשיעבור עליו הלילה, ואי אפשר להשתמש בו למחר, לכן לאחר שהתקדשו מים בכיור, הם נפסלים מחמת לינה במשך הלילה. כמאמר דברי הגמרא במסכת זבחים (דף כא ע"א).

בגמרא במסכת יומא (דף לו ע"א) מובא שכדי למנוע זאת עשה כהן בשם בן קטיין "מוכני" (מכשיר שמסובבים אותו כדי להרים ולהוריד את החבל הקשור לכיור) לשקע בו את הכיור כל לילה אל תוך בור שהיה בעזרה שהגיעו אליו מי מעיין.

מי הכיור התחברו בכך למי המעיין, ועל ידי זה נחשבו מי הכיור כחלק מן המעיין, ואינם נפסלים בלינה, ואף שמסתמא היה יותר קל לשפוך מן הכיור כל יום את המים שנפסלו ולהחליפם במים חדשים, כמו שעשו כנראה לפני חידושו של בן קטיין, מכל מקום גנאי הוא לפסול מים קדושים. וכן כתב רש"י בגמרא במסכת יומא (דף לו ע"א בד"ה מוכני).

ומעתה נשאלת השאלה, והרי במשכן גם כן הייתה אותה בעיה, אם כן כיצד יעשו שלא יפסלו מי הכיור בלינה? ובפשטות היה אפשר לומר שגם במשכן היו ממלאים כל יום מים חדשים לכיור.

בספר בארה של מרים מביא רעיון יפה בזה, שמובא בתוספתא במסכת סוכה (ג ג) שבזמן שישאל היו חונים, הבאר של מרים הייתה שורה כנגדן במקום גבוה, כנגד פתחו של אהל מועד, ונשיאי ישראל באין ומושכים ממנה מים כל אחד לתוך שבטו. אם כן נמצא שהבאר שהייתה

* * * *

"משנכנס אדר מרבין בשמחה" עד מתי מרבין? עד פורים או כל החודש?

דינה דגמרא במסכת תענית (דף כט ע"א) הוא 'משנכנס אדר מרבין בשמחה'.

והביא זאת המשנה ברורה בהלכות מגילה (סימן תרפו ס"ק ח) ואף הביא את המשך דברי הגמרא, שמי שיש לו דין באדר עם עכו"ם, ידון עמו באדר.

ובדין זה של 'משנכנס אדר מרבין בשמחה' יש לדון עד מתי יש להרבות בשמחה האם עד פורים שזה עיקר השמחה ומטרתה, או כל החודש?

* * * *

במה וכיצד מרבין בשמחה משנכנס אדר?

משנכנס אדר מרבין בשמחה, הוא דינה דגמרא וכך מובא במשנה ברורה (סימן תרפו ס"ק ח). ולא ביאר המשנה ברורה באיזה אופן ובמה מרבין בשמחה?

מין הגרש"ז אויערבאך בספר הליכות שלמה (פורים פ"ח אורחות הלכה הערה 36) ביאר שהלכה זו של מרבין בשמחה, אין הכוונה להרבות בפעולות של שמחה, אלא עיקר הדין להסיר מלבו בימים אלו כל עצב ודאגה.

והנימוקי אורח חיים (ס"א) הביא מה שכתב בשער יששכר, שכל דבר שמרבה אצלו שמחה יש בזה מצווה, ולכן לא פירטו חז"ל באיזה אופן ירבה בשמחה.

כמעין, היה עומדת מול הפתח של אהל מועד היכן שהיה עומד הכיור, והיו מושכים מהבאר מים עד הכיור, או שהיו נוטלים את הכיור כל לילה ומניחים אותו בתוך הבאר, ונמצא שמי הכיור מחוברים כל הזמן למעיין ולא נפסלים בלינה.

ולפי"ז כתב שם לתרץ קושיא גדולה, שהמתבונן בפרשיות במדבר ונשא המדברות על עבודת המשא של הלויים יראה כי התורה מפרטת מי נשא במסעות את כל חלקי המשכן ואת כליו, ורק דבר אחד לא מוזכר מי נשאו, וזה הכיור, וזה פלא.

יתרה מזאת כאשר התורה מפרטת את מהלך פירוק המשכן על ידי בני קהת, שהיו מכסים את כל הכלים, גם כן מוזכר כיסוי לגבי כל הכלים, ולגבי הכיור לא מוזכר כלל כיסוי, וכתב ששאלה זו נשאלתי לפני כארבעים שנה ע"י דודי הר"ר דוד בריסק ז"ל, וסיפר ששאל שאלה זו כמה גדולי תורה אך לא קיבל תשובה ונשארו בצריך עיון. והביא שם שבאבן עזרא (שמות לה טז) כתב: שאין לכיור ולכנו בדים, ואולי על העגלות היו נשואים. ולפי זה בני מרי הם שנשארו את הכיור, כי בני קהל היה משאם בכתף ולא על העגלות. וכתב שתלמידיו שאלו את הגר"ח קניבסקי שליט"א ואמר שמסתמא בני קהת נשאו את הכיור.

וכתב שלפי התוספתא יש לומר, שהיו מכניסים את הכיור לתוך הבאר, ובעת המסע הייתה הבאר הולכת מאליה, והיה הכיור נישא מאליו על ידי הבאר, וממילא לא היה צריך כיסוי.

והנה האשל אברהם (בוטשאטש ס"ב) כתב: שהכוונה היא שיש להרבות בשמחה כל החודש, וכמו בחודש אב שממעטים בשמחה, שכתבו הפוסקים שהכוונה היא בכל החודש עד אלול כמבואר גם במשנה ברורה (סימן תקנא ס"ק ב) והרי מידה טובה מרובה ממידת פורענות. וכן משמע ממה שנאמר במגילת אסתר "והחודש אשר נהפך להם מיגון לשמחה. וכן כתב מרן החתם סופר (הגהות על השו"ע סימן תקנא ס"ק ב).

ובשו"ת צפנת פענח (דוינסק ח"ב סימן כג) כתב על דין מרבין בשמחה, שאין שמחה בלא אכילה ושתייה. ומרן הגר"ח קניבסקי שליט"א מובא בספר תורת המועדים (ס"ק א) שכוונת הדין הוא, שאם צריך לעשות איזה שמחה, יעשה בחודש זה. והביא שם, שמרן הגר"ח קניבסקי נהג לשתות יין בחודש אדר. ובהקדמה לספר קונטרס חידושי מרן הגר"ח קניבסקי, הביא בשמו, שריבוי השמחה בחודש אדר הוא על ידי שלומדים יותר תורה וכמו שאמר דוד המלך בתהילים "פקודי ה' ישרים משמחי לב"

לאחר 5 שנים של הדפסת והפצת עלון זה, מאחר והוצאת העלון כרוכה בהוצאות כספיות גדולות,

לצערנו הרב אנו נאלצים לצמצם מאוד את כמות הדפסת והפצת העלונים.

מעוניין לזכות את הרבים? אתה יכול בשמחה להדפיס עלון זה ולהפיצו באזור מגורך.

ניתן לעזור בהוצאת והפצת העלון ולהקדיש עלונים לזיכוי הרבים לבריאות אושר נחת זש"ק ולע"נ קרובים וידידים.

המעוניין להיות שותף בהוצאת העלון ולזכות את הרבים יוכל לפנות לטלפון: 052-814448